

VOJSKA CRNE GORE - ČUVAR CRNOGORSKOG IDENTITETA

Autor: Aleksandar Rusić, učenik IV razreda, Srednja stručna škola, Cetinje

Ne znam zašto sam u posljednje vrijeme postao krajnje ozbiljan i kuda su otišle sve moje djetinjarije bez kojih se u odjeljenju nije moglo pune tri godine. Na to me je upozorio i drug Nebojša i u njegovom stilu opisao obrazloženje, ali se nijesam ljutio na njega. Više me je plašila neka unutrašnja nesređenost i nedostupnost odgovora na brojna pitanja, iako pripadam generaciji koju je informatička era vinula u neslućene visine saznanja.

Mislím da je moju unutrašnju dilemu i potrebu da budem sam primijetila i profesorica književnosti koja me danas nije uključila u analizu zadate pripovijetke, već sam se mirno ušuškao u zadnjoj klupi pored prozora, iza širokih Nebojšinih leđa.

Bilo je toplo i pažnju mi je privlačila panorama grada koja je pri isparavanju jutarnje sumaglice postajala sve jasnija. Nikada mi ranije Lovćen nije izgledao tako gordo i nepoznato, iako sam na njemu učio da skijam te bezbroj puta „izmjerio“ njegove padine. Glas profesorice jutros je bio posebno svečan. Obožavao sam njene komentare i vještinu da mi približi književno djelo te sam mogao da se pravim važan u društvu kako sam sve pročitao, iako nijesam. Zapisivao sam citate koje nam je čitala i često ih učio napamet.

Ovoga puta tražila je od nas da objasnimo način afirmisanja karaktera glavnog junaka u jednoj Ljubišinoj pripovijeci i ukazemo na sliku istorijskih i socijalnih nevolja koje su pratile život u Crnoj Gori kroz vjekove. Riječi koje je izgovorio Vukac kada ga je Arbanas nagovarao da prekrši svoje visoke moralne principe, pokrenule su u meni plimu osjećanja i osjetio sam se izvan prostora i vremena, i nijesam bio više na času, u učionici, već u nekom vanvremenskom prostoru, sam sa sobom. „Nije ona prokleta, no čestita i po sto puta blagoslovljena! Volio bih u njoj gladovati na vrh Počmina, na onoj goloj stijeni, nego

da me sultan postavi ovdje vezirrom. Ljubim je ja kao obije oči u glavi, kao ono gladno pet sinova, kao oba brata od majke...“

Ove riječi koje Vukac sa uzdahom izgovara predstavljaju najljepšu himnu Crnoj Gori i njenoj vječitoj borbi za slobodu. Moje ushićenje pojačala je i ova slika Lovćena koji me je jutros posebno izazivao kroz prozor učionice, pa sam se čak i ljutio na radnicu koja je baš ovih dana odnijela zavjese na pranje. Iako nijesam imao identitetsku nedoumicu razmišljao sam zašto je Ivan Crnojević odredio baš ovo mjesto za svoju naseobinu i kako to da smo za svoja staništa birali ove ljute škrape koje i zvijeri zaobilaze. Šta je to što je privlačilo avanturiste i putnike koji nijesu ostajali ravnodušni, već su trošili vrijeme na zanimljive opise prostora i ljudi Crne Gore.

Iako mi istorija nije jaka strana pokušao sam da, onako nestručno, napravim jedan hod kroz vrijeme, ali u koji god period sam zagazio, uvijek sam naišao na neke otimače, tuđine koji su nas htjeli pokoriti. A šta su ovdje tražili? Kako to da se za ovaj prostor vezuju tolike bitke, bune i ratovi, a jedva da se iz ovog krša mogao izvući klas žita ili gruda sira. Kako to da je baš ovdje planula buktinja prosvjete i štampana prva knjiga na slovenskom jugu, a jedina inspiracija mogla je biti samo tužbalica koja se kao tanka i čista nit ispredala kroz vjekove. Pokušao sam da prodrem u tajnu velikih pobjeda i došao do zaključka da je glavna snaga Crnogoraca dolazila iznutra, iz srca ljudi, iz snažne volje, inata i prkosa, nesalomljive želje da se bude svoj na svome... Pred očima mi se stvorila slika crnogorskih vojnika - ratnika koji su imali svoje snove i ljubavi, ali koji su bez promišljanja ostavljali svoju nejač i odlazili u boj. Ipak, nekako mi bi krivo što su često naši ratnici sticali slavu u sastavu nekih viših vojnih formacija, a tek danas pod svojim ličnim imenom - Vojska Crne Gore. Zar je trebalo toliko vremena da se pronađemo, da označimo svoj lični identitet i budemo sigurni u njegovu odbranu? U ovom mom mozaiku slučajno navrelih misli javi se sjećanje na komšiju Trifuna koji je čitavog života bio nekako otuđen i usamljen, bez porodice. Nije ga, kažu, Katunjanica htjela uzet jer nije služio vojsku... Volio sam čika-

Trifuna i bi mi ga žao što je morao čitav život provesti pod takvom manom.

Iz razmišljanja me je trgao Nebojšin glas ispred mene koji se uključio u raspravu o stilskim karakteristikama priče koju smo radili. Nijesam volio da tumačim stil nekog pisca i osjetio sam strah da ću biti pitan pa sam se ljutio na Nebojšu što se morao baš sada pred kraj časa uključiti u analizu. Ipak, dopade mi se jedna njegova konstatacija da je Ljubiša pisao čistim crnogorskim jezikom i da se odlučio da piše iz namjere da sačuva i preda potomstvu ono što je čuo od starijih ljudi i da otme način življenja, mišljenja i razgovora od „poplavice tuđinstva“. Ovaj Nebojšin prilog uklopio se u moje dosadašnje razmišljanje. Ipak, nijesam imao želju da se uključim u diskusiju i nijesam bio raspoložen da izdvajam riječi pune stilogenog potencijala u priči, ali me je u tom kontekstu zagolicalo Nebojšino ime. Da sam ja zadužen za imena u Crnoj Gori njegovo ime ne bi bilo Nebojša, nego bi glasilo Bojša. U duhu tradicije, istorije i crnogorskog identiteta!

U iščekivanju zvona za veliki odmor osjetio sam kako mi se grudi stežu. U žagoru koji je nastao prepoznao sam neki zov koji sam samo ja razumio. „Budi vojnik, budi vojnik!“ – odzvanjao mi je eho predaka u glavi. Neoprezno i nekontrolisano sam udario pesnicom u klupu na zaprepašćenje profesorice koja me samo blago opomenu: „Opet ti sa svojim djetinjarijama!“

„O, ne, profesorice, upravo sam zakucao na vrata svoje zrele mladosti.“ – odvažno sam rekao i ne sačekavši zvono u ritmu koračnice jedan – dva, jedan – dva, prvi izašao iz učionice, ostavljajući u čudu i profesoricu i đake.

Velika školska vrata su već bila širom otvorena za izlazak na odmor. Toliko sam bio siguran u sebe i neizmjereno srećan, jer sam znao da nijesam sam i da svi moji moralni stavovi koje sam ove četiri godine ugradio u identitet zemlje kojoj pripadam, imaju snažno uporište u snazi i odlučnosti naše vojske čiji se put trasirao vjekovima. Školsko dvorište me je dočekalo nekako svečano, a ja sam punim plućima udahnuo svjež jutarnji vazduh koji je dopirao odozgo sa padina Lovćena.